

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА

NO.2 (3122)

ЧАЦВЕР, 22 студзеня, 2009

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Усмешка вам да твару
Мінскія медыкі асвойваюць новыя тэхналогіі **Стар. 2**

Браты Дыбоўскія
Урадженцы Міншчыны пакінулі след за межамі Бацькаўшчыны **Стар. 3**

Вікінгі да Чарнігава давядуць
Навукоўцы з Беларусі і Украіны сумесна вивучаюць мінулае **Стар. 4**

Эфект інтэлекта

У НАН Беларусі робяць стаўку на экспарт навукаёмістай прадукцыі

Нацыянальная акадэмія навук Беларусі экспартавала летась прадукцыі і паслуг на 24 мільёны долараў. Першы намеснік старшыні Прэзідыума НАН Пётр Віцязь на прэс-канферэнцыі ў Мінску патлумачыў, што гэта на 30 працэнтаў больш у параўнанні з 2007 годам. І сёлета акадэмія плануе нарошчваць аб'ём экспарту. “Мы перажываем нялёгкую пару, аднак падчас сусветнага фінансаванага крызісу навуковыя дасягненні становяцца найбольш запатрабаванымі, павялічваецца попыт на новыя матэрыялы і сучасныя тэхналогіі”, — сказаў Пётр Віцязь.

Паводле яго слоў, НАН Беларусі актывізавала работу па стварэнні інавацыйнай прадукцыі, у тым ліку ў рамках Саюзнай дзяржавы. Яркі прыклад узаемадзеяння з расійскімі вучонымі — распрацоўка суперкамп'ютараў сямейства “СКІФ”. Сёння расійскія спецыялісты працуюць над стварэннем суперкамп'ютара прадукцыйнасцю 500 млрд. аперацый у секунду. Выконваюцца

Малады фізік Аляксей Вайніловіч вивучае ўласцівасці лазераў і светадыёдаў

саюзныя праграмы і па іншых напрамках. У прыватнасці, прадаўжаецца сумесны ўнікальны эксперымент па гадоўлі трансгенных казлянят, фарміруецца

праграма па стварэнні новых нанаматэрыялаў для авіяцыйнай і касмічнай тэхнікі, падпісана пагадненне з “Раснана” аб выкананні пяці сумесных пра-

ектаў. Сярод іх — распрацоўка і стварэнне сонечных элементаў, праект па біяфільтрах, а таксама па выкарыстанні целлавых труб для энергетыкі.

Тэрыторыя ўзаемнага даверу

Беларусь і Літва дамаўляюцца аб спрошчаным рэжыме перамяшчэння грамадзян у 50-кіламетровай зоне.

“Падпісанне пагаднення стане вельмі сур'ёзным імпульсам для развіцця эканомікі ўсіх прыгранічных рэгіёнаў Беларусі, будзе садзейнічаць пашырэнню турыстычных паслуг і паслужыць развіццю так званай народнай дыпламатыі. У зону малога прыгранічнага руху, на “глыбіню” не больш за 50 км, у Беларусь змогуць уязджаць каля 800 тысяч грамадзян Літвы без віз. У адпаведнасці з гэтым парадкам амаль 600 тысяч беларусаў змогуць бесперашкодна ў Літве наведаць сваякоў, праваслаўныя і каталіцкія храмы, размешчаныя на літоўскай тэрыторыі”, — тлумачыць старшыня Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Ігар Рачкоўскі.

“Тое ж самае мы плануем зрабіць з Латвіяй, Польшчай, — удакладніў Ігар Рачкоўскі. — Думаю, Еўрасаюз пойдзе насустрач нашым суседзям, каб людзі маглі свабодна перамяшчацца”.

Светлыя песні лёсу

Да 68-годдзя з дня нараджэння народнага артыста СССР і Беларусі Уладзіміра Мулявіна ўведзена ў абарачэнне паштовая марка “Ансамбль “Песняры”. Уладзімір Мулявін”. Цырымонія гашэння маркі прайшла ў Белдзяржфілармоніі.

Выпуск маркі — толькі адно з мерапрыемстваў, прысвечаных дню нараджэння Уладзіміра Мулявіна. У прыватнасці, у Белдзяржфілармоніі прайшоў сольны канцэрт народнага артыста СССР Іосіфа Кабзона ў суправаджэнні Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра

Рэспублікі Беларусь імя Іосіфа Жыновіча. Усе жадаючыя змаглі паглядзець відэасюжэты і архіўныя запісы, прысвечаныя жыццю Уладзіміра Мулявіна, а ў фае Вялікай залы Белдзяржфілармоніі прайшла фотавыстава.

Уладзімір Мулявін нарадзіўся 12 студзеня 1941 года. У Беларусь

ён прыехаў пасля заканчэння музычнага вучылішча ў Свярдлоўску. Стварыў Беларуска-дзяржаўны ансамбль “Песняры” і доўгі час кіраваў ім. Творчы дыяпазон майстра вельмі шырокі: ён быў і кампазітарам, і аранжыроўшчыкам, і дырыжорам, і спеваком, і гітарыстам-віртуозам.

Варта зазначыць, што цяпер творчая спадчына Уладзіміра Мулявіна даволі поўна прадстаўлена ў кнігах і на кампакт-дысках. У прыватнасці, створаны дакументальны фільм “Тучанне жыцця”, на дысках запісаны аўтарскія і народныя песні ў апрацоўцы майстра — іх назбіралася 235. Прычым кампазіцыі размеркаваны такім чынам, што кожны альбом адлюстроўвае пэўны этап творчасці музыканта. Выйшаў і нотны альбом “У. Мулявін. Беларусь — мая песня”. У яго ўвайшлі ўнікальныя матэрыялы, прычым не толькі музычныя, але і артыкулы мастацтвазнаўцаў, фотаздымкі.

На цырымоніі гашэння маркі

ВЕСТКИ

Імгненні фотахронікі

Выстава Беларускага тэлеграфнага агенцтва “90 гадоў разам з краінай” праходзіць у Гомелі.

У грамадска-культурным цэнтры “На Ланге” можна паглядзець больш за 80 шырокафарматных фатаграфій (100x50 см) БелТА, на якіх — асноўныя вехі ў гісторыі Беларусі з 1920 года па сённяшні дзень. Прадстаўлена фотахроніка перыяду калектывізацыі 1930-х гадоў, Вялікай Айчыннай вайны, партызанскага руху, аднаўлення пасляваеннага жыцця краіны (кадры з Гомеля, Мінска і іншых гарадоў Беларусі), здабычы першай нафты ў 1968 годзе і іншыя фотаздымкі. Раней выстава экспанавалася ў Мінску, цяпер адправілася па абласных гарадах Беларусі, сярод якіх Гомель стаў першым.

Узнагарода — па заслугах

Дзівяна Грышанавы

Аўтар шматлікіх работ па ўкраінскай дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Таццяна Кабржыцкая была ўганаравана адной з вышэйшых узнагарод Украіны — ордэнам Княгіні Вольгі. Ім адзначаюцца пашыральніцы ўкраінскай культуры ў свеце.

Адно з вышэйшых узнагарод Украіны ёй, уладжэнцы Львова і жонцы беларускага прафесара Вячаслава Рагойшы, уручыў на пасяджэнні Вучонага савета БДУ Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Украіны ў Беларусі Ігар Ліхавы. Адзначыўшы заслугі Таццяны Кабржыцкай на нівах украінскай і беларускай культуры, прамоўца павіншаваў узнагароджаную з выходам вялікай анталогіі твораў пісьменнікаў блізкага замежжа, у тым ліку ўкраінскіх, пад сімвалічнай назвай “Мае браты, мае суседзі”, дзе ўкладанне і ўступныя артыкулы (агульны і па краінах) належаць Таццяне Кабржыцкай і Вячаславу Рагойшы.

Усмешка вам да твару

Мінскія медыкі асвойваюць новыя тэхналогіі

Іван Ждановіч

У адной з кніг Антуана дэ Сэнт-Экзюперы вельмі ўразіў аповед пра ўсмешку, якая ўратавала чалавеку жыццё. Падчас вайны палоннага лётчыка вялі на расстрэл. І ён, ужо губляючы надзею, не ведаючы мовы, ні хвіліны не маючы, каб нешта патлумачыць “чалавеку з ружжом” нават жэстам, проста ўсміхнуўся канваіру. І гэтага, уявіце, было дастаткова, каб не прагучаў ракавы стрэл...

— Вастрасловы жартуюць: чым менш зубоў у пацыента, тым больш работы ў маіх калег-дантыстаў, — абаяльна ўсміхаецца Сяргей Кулік, галоўны ўрач 14-й мінскай гарадской стаматалагічнай паліклінікі. — Часам, аднак, нашым наведвальнікам для добрага самаадчування не хапае ўсяго аднаго-двух зубоў. Здавалася б, дробязь. Але як гэта псуе, асабліва жанчынам, усмешку, а ўрэшце і настрой чалавеку, яго псіхічнае і фізічнае здароўе.

Па словах Сяргея Анатоляевіча, зубы “лакальна выбываюць са строю” не толькі пад уздзеяннем каварнага карыесу, падчас аўтаварый ці спартыўных спаборніцтваў, але і ў звычайных побытавых сітуацыях. Паводле статыстыкі, сабранай у 14-й паліклініцы, сюды штогод звяртаецца каля 10 тысяч жыхароў Мінска. І новы метад пратэзавання, які летась, у Год здароўя, спецыялісты тут асвоілі, павялічвае шанцы на радасныя ўсмешкі сотням пацыентаў.

Сам Сяргей Кулік — член Беларускай стаматалагічнай аса-

цыяцыі, пільна сочыць за “дэнта-навінкамі”. Дарэчы, добрыя стасункі для абмену вопытам склаліся ў яго з прафесіяналам вышэйшай кваліфікацыі з Германіі Гердам Леманам. Некаторыя са спецыялістаў паліклінікі, у тым ліку і сам галоўны ўрач, прайшлі ў свой час стажыроўку ў яго Цэнтры падрыхтоўкі зубных тэхнікаў у Мюнхене і атрымалі там адпаведныя сертыфікаты. А калі на адным з семінараў Сяргей Анатоляевіч даведаўся, што і беларускія калегі ўмеюць рабіць мэрылэнд-пратэзы, ён вырашыў: гэта тое, што трэба і для яго пацыентаў. Праз некаторы час у паліклініцы быў арганізаваны майстар-клас кандыдата медыцынскіх навук Васіліны Андрэевай, якая асвоіла новы метад на дэнта-семінарах у Польшчы.

— Цікава, што дантысты “падгледзелі” гэтую тэхналогію пратэзавання ў будаўнікоў мастоў, дакладней, амерыканскіх інжынераў, якія спраектавалі арыгінальнае збудаванне ў горадзе Мэрылэнд, — расказала мне Васіліна Анатоляевіч. — Як вядома, дарожныя масты вытрымліваюць вельмі вялікія нагрукі. І нашы зубапрацэзныя канструкцыі, з сучасных клеючых рэчываў, спецыяльнай арматуры — таксама. У двух словах ідэя такая: страчаны зуб замяшчаецца кампазіцыйнымі матэрыяламі. Прычым ніз яго проста абапіраецца на дзясну, без імплантанта, і штучны зуб мацуецца на звыштрывалай стужцы, прыклеенай да здаровых зубоў. Вельмі надзейна: сувязь утвараецца на ўзроўні малекул.

Візіт да стаматалага — крок абгрунтаваны

Якія перавагі ў мэрылэнд-пратэзаў? Па-першае, разважае Васіліна Андрэева, пацыентам падабаецца іх кошт. Па-другое, мінімум часу займае сам працэс “мантажна-скульптурнай работы” дантыста. Па-трэцяе, удаецца максімальна зберагчы здаровыя зубы. Гэта, дарэчы, вельмі важная тэндэнцыя ў сучаснай стаматалогіі.

— Спецыялісты нашай паліклінікі ўжо асвоілі тэхналогію выбару мэрылэнд-пратэзаў, набытыя неабходныя для гэтага матэрыялы, праведзены і першыя аперацыі, — задаволены зробленым Сяргей Кулік. — Пацыенты, праўда, яшчэ ставяцца да “прыклееных зу-

боў”, як між сабой іх называюць, з некаторай асцярогай. Гэта і зразумела: гадоў 5-6 таму ў краіне ўвогуле не было так званых адгезіўных, гэта значыць устаўленых з дапамогай клею, пратэзаў. Аднак нашы назіранні за тымі, хто выбраў “мэрылэнд”, абнадзейваюць. Упэўнены, для гэтай тэхналогіі ёсць добрыя перспектывы.

У тым, што прыклеены зуб надзейна выконвае адведзеныя яму прыродай функцыі не горш за сваіх натуральных суседзяў, правярць на сабе і аўтар гэтых радкоў. Эксперымент праходзіць амаль год, і вельмі ўдала. Што будзе далей? Як жартуюць дантысты, пажуём — пабачым...

Адлегласці — не перашкода

Надзея Радзіёнава

Гандлёва-прамысловыя палаты Беларусі і Калумбіі падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве.

Подпісы пад дакументам паставілі старшыня Беларускай гандлёва-прамысловай палаты Васіль Раманаў і пасол Калумбіі ў Расіі і Беларусі Дыега Табон. Бакі абмеркавалі магчымасці актывізацыі гандлёва-эканамічных адносін, дамовіліся аб наладжванні дзелавых візітаў, правядзенні выстаў беларускіх і калумбійскіх тавараў. “Той узаемны таваразварот, які склаўся ў нашых краінах, можа быць значна павялічаны. Патэнцыял у гандлёвай сферы не вычарпаны. І гандлёва-прамысловыя палаты будуць садзейнічаць наладжванню кантактаў паміж беларускімі і калумбійскімі суб’ектамі гаспадарання”, — паведаміў Васіль Раманаў, падкрэсліўшы, што да падпісання пагаднення бакі ішлі некалькіх гадоў.

Па веды — у новыя класы

Больш за 600 вучняў селі за парты ў школе, якая пабудавана ў Гомелі па унікальным праекце

На занятках у новай школе

Таццяна Шуроўская

Урачыстае адкрыццё школы адбылося ў першы навучальны дзень пасля зімовых канікул. Тут ёсць дзве вялікія спартыўныя залы, адна з якіх абсталявана месцамі для глядачоў, ёсць зала для рытмікі, а таксама

навучання дзяцей абсталяваны чатыры кабінеты інфарматыкі.

Гэта першая ўстанова адукацыі такога ўзроўню ў Гомелі. Чакаецца, што ў новым навучальным годзе тут будуць навучацца і дзеці-інваліды. Для іх абсталяваны спецыялізаваныя кабінеты, створана неабходная інфраструктура.

Як адзначыў на цырымоніі адкрыцця новай школы губернатар Гомельскай вобласці Аляксандр Якабсон, гэтую ўстанову можна назваць сапраўдным культурна-адукацыйным цэнтрам. Ён дадаў, што кіраўніцтва вобласці мае намер і ў далейшым надаваць асаблівую ўвагу развіццю адукацыі.

Новая чатырохпавярховая школа ў Гомелі агульнай плошчай больш за 6 тысяч квадратных метраў разлічана на 930 вучнёўскіх месцаў. Яна пабудавана крыху больш чым за год.

Традыцыі добрасуседства

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Польшчы Віктар Гайсёнак уручыў даверчыя граматы Прэзідэнту Рэспублікі Польшча Леху Качынскаму.

Як паведамілі ў беларускай дыпламатыі ў Варшаве, пасля цырымоніі ўручэння грамат адбылася кароткая гутарка Віктара Гайсёнака з Лехам Качынскім. У ходзе размовы былі закрануты стан і перспектывы развіцця беларуска-польскіх адносін, узаемадзеянне дзвюх краін у розных сферах.

Цырымонія ўручэння даверчых грамат прайшла ў Прэзідэнцкім палацы. З гэтай нагоды была выстраена ганаровая варта Войска Польскага. Віктар Гайсёнак усклаў таксама вянок да Магілы невядомага салдата на цэнтральнай плошчы ў Варшаве.

З РЕДАКЦЫЙНАЙ ПОШТЫ

Размова пра спадчыну

Англа-беларускае таварыства, якое з’яўляецца калектыўным сябрам Грамадскага аб’яднання “Міжнародная асацыяцыя беларусістаў”, разам са Школай славістычных і ўсходнеёўрапейскіх даследаванняў Лонданскага ўніверсітэта, іншымі зацікаўленымі ўстановамі і арганізацыямі правялі Міжнародны калёквіум, прысвечаны спадчыне Янкі Купалы і Якуба Коласа, яе ўспрыняццю ў іншых еўрапейскіх краінах.

Упершыню ў гісторыі нашага таварыства такі навуковы форум адбыўся ў супрацоўніцтве з Пасольствам Беларусі ў Вялікабрытаніі, якое ласкава ўзяло на сябе частку выдаткаў. Спонсарам выступіў таксама ганаровы доктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і іншых навучальных і навуковых устаноў свету, ганаровы грамадзянін Заслаўя (як нашчадак князёў Мсціслаўскіх і Заслаўскіх) прафесар Анджэй Цеханавецкі, нядаўні госць Нясвіжа і Мінска.

У праграме калёквіуму, які праходзіў у лонданскіх памяшканнях Пушкінскага дома і Украінскага інстытута, прынялі ўдзел 13 дакладчыкаў з Беларусі, Вялікабрытаніі, Канады і Польшчы. Сярод іх найперш назаву прафесараў Ніну Мячкоўскую (Мінск), Сяргея Кавалёва (Мінск – Люблін), Алеся Баршчэўскага (Варшава), Зінаіду Гімпельвіч (Ватэрлоо, Канада), Арнольда Макмілін (Лондан).

Вядомая англійская паэтэса і перакладчыца з беларускай мовы Вера Рыч прааналізавала купалаўскія санеты. У сваім дакладзе, наададзеным на калёквіум з Варшавы, сваім вопытам перакладу на польскую мову паэмы Якуба Коласа “Новая зямля” падзяліўся Чэслаў Сэнюх. Закраналіся таксама лінгвістычныя, музыказнаўчыя і біяграфічныя аспекты жыццяпісу і творчасці беларускіх класікаў.

Наступную аналагічную сустрэчу вырашана наладзіць сёлета ў Польшчы.

Джым Дынглі,
старшыня Англа-беларускага таварыства

Археалагі шукаюць і знаходзяць

Больш за дванаццаць тысяч фрагментаў керамікі і пяцьсот металічных знаходак (манеты, прылады працы, упрыгажэнні) выяўлена летась пры раскопках у гістарычным цэнтры Мінска — Верхнім горадзе.

Верхні горад Мінска — гэта комплексны помнік гісторыі, археалогіі, горадабудаўніцтва і архітэктуры XVI – сярэдзіны XX стагоддзяў. Тут захаваліся асобныя манументальныя помнікі і старадаўнія забудовы. Летась археалагічныя даследаванні ў Верхнім горадзе праходзілі ў асноўным у раёне

вуліцы Кірыла і Мяфодзія — на тэрыторыі, дзе раней размяшчаліся манастыр і касцёл бернардынцаў, заснаваны ў 1644 годзе. Комплекс манастыра ўключаў жылы корпус, школу, шпіталь, канюшню і іншыя пабудовы. У XIX ст. да касцёла былі прыбудаваны гандлёвыя рады.

Сярод найболей каштоўных знаходак, выяўленых падчас даследаванняў, — пражскі грош XIV-XV ст., а таксама гандлёвыя пломбы з выявай хрысціянскай сімволікі і княжых знакаў. Падчас раскопак было таксама знойдзена мноства фрагментаў керамічных гаршкоў, гладышоў і кубкаў. “Іх дэталёвае вывучэн-

Супрацоўнікі Інстытута гісторыі НАН Беларусі Павел Кенька і Андрэй Вайцяхоўскі рыхтуюць знаходкі да экспанавання

не дасць нам больш поўнае ўяўленне аб тым, як быў уладкаваны побыт людзей, што жылі ў Верхнім горадзе, да прыкладу, з чаго яны елі, які былі посуд і ін-

шыя дэталі”, — сказаў загадчык сектара археалогіі сярэднявечча Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Мядзведзеў.

Вучоны адзначыў, што вынікі археалагічных даследаванняў ужо сістэматызаваны. “На іх аснове складзеныя справаздача і план таго, як вы-

глядалі мінскія пабудовы ў XVII-XVIII стагоддзях”, — удакладніў А. Мядзведзеў. Раскопкі ў Верхнім горадзе будуць працягнуты і сёлета.

Браты Дыбоўскія

Урадженцы Міншчыны пакінулі след за межамі Бацькаўшчыны

Лявон Целеш

Браты Бенядзікт і Уладзіслаў Дыбоўскія — са шляхецкага роду, які меў герб “Налэнч”. Заснавальнік роду, Себасцьян, вядомы з XVI стагоддзя. Дыбоўскія валодалі маёнткамі і фальваркамі ў межах сучаснай Беларусі. А Бенядзікт і Уладзіслаў нарадзіліся ў фальварку Адамарын Вілейскага павета (цяпер Маладзечанскі раён), радавны карані іх на Койданаўшчыне. Як успамін аб тых часах каля вёскі Баравое, што на Дзяржыншчыне, захавалася Каплічка — архітэктурны помнік XIX ст. — месца пахавання ўладальнікаў маёнтка.

Ёсць меркаванне, што хрысцілі братаў Дыбоўскіх у Койданаўскім касцёле Святой Ганны.

Абодва браты мелі выдатныя здольнасці: старэйшы, Бенядзікт Іванавіч, вучыўся ў Мінскай гімназіі, затым скончыў Дэрпцкі (Тартускі) універсітэт, атрымаўшы ступень доктара медыцыны. Там ён рыхтаваў сябе да прафесарскай дзейнасці, аднак удзел у дуэлі, а затым і ў антыўрадавых дэманстрацыях не далі здзейсніцца марам. Бенядзікт Дыбоўскі выехаў у Германію, працаваў на кафедрах Берлінскага і Вроцлаўскага універсітэтаў. Маладога вучонага выбралі ў 1862 годзе пра-

фесарам заалогіі і анатоміі Галоўнай школы ў Варшаве. Там ён зблізіўся з членамі арганізацыі, якія рыхтавалі паўстанне супраць царскага самадзяржаўя.

У часе паўстання пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага Бенядзікт выконваў абавязкі надзвычайнага камісара. Вядома ж, царскія ўлады не даравалі яму гэтага, і вясной 1864 года Бенядзікт Дыбоўскі быў арыштаваны і прыгавораны да смяротнага пакарання. Толькі дзякуючы хада-тайніцтву нямецкіх вучоных смяротнае пакаранне Бенядзікту замянілі катаргай, а затым бестэрміновай ссылкой ў Сібір. Між іншым, удзел у тым паўстанні прынялі і многія жанчыны з роду Дыбоўскіх.

Гадысылкі сталі гадамі плённай працы: Бенядзікт Дыбоўскі пачаў вывучаць жывёльны і раслінны свет Прыбайкалля, флору і фаўну Байкала. Ён узбагаціў навуку адкрыццём шматлікіх відаў птушак, рыб, насякомых, якія сустракаюцца толькі ў гэтым

рэгіёне. Ём было адкрыта каля 20 невядомых раней рыб Байкала, а ў 1875 годзе Бенядзікт правёў першую серыю замераў тэмпературы вады ў Байкале да глыбіні 1320 метраў. У еўрапейскія музеі вучоны адправіў больш за 2500 экзэмпляраў па-майстэрску зробленых птушак, звыш ста тысяч насякомых. За ўсё

і ў Томскім універсітэце, і ў сталічных музеях, але прапановы наш зямляк адхіляў, папрасіў накіраваць яго ўрачом на Камчатку. За свае грошы завёз на паўвостраў аленяў, вывучаў там побыт мясцовых народаў, лячыў людзей. Свае назіранні вучоны апісаў у кнізе “О Сибири и Камчатке”. Пазней Бенядзікт Дыбоўскі вярнуўся ў Еўропу і ўзначаліў кафедру заалогіі Львоўскага універсітэта. Дарэчы,

АН СССР. Навуковыя працы Бенядзікта Дыбоўскага былі ўлічаны пры праектаванні Брацкай ГЭС на Ангара. Памёр вучоны ў 1930 годзе і яго, як удзельніка паўстання 1863 года, хавалі з вялікімі вайсковымі пашанамі.

Малодшы брат Уладзіслаў таксама вызначыўся як выдатны навуковец. Ён, як і Бенядзікт, скончыў Дэрпцкі (Тартускі) універсітэт, а ў 1878 годзе

прыбыў у Навагрудчыну. Акрамя шматлікіх навуковых прац з-пад яго пера выйшлі такія кнігі, як “Беларускія прыказкі з Навагрудскага павета”, “Беларускія загадкі з Мінскай губерні”.

Летась споўнілася 175 гадоў з часу нараджэння Бенядзікта Дыбоўскага і 170 — Уладзіслава. З гадоў гэтых дат, а таксама з мэтай папулярызацыі іх творчых дасягненняў на геаграфічным факультэце Белдзяржуніверсітэта адбыліся навуковыя чытанні. У якасці вядучага выступіў старшыня Беларускага геаграфічнага таварыства доктар геаграфічных навук прафесар Пётр Лопух.

Цікавымі звесткамі аб жыццёвым шляху і навуковых адкрыццях братаў Дыбоўскіх падзяліліся гісторык і філолаг Леанід Акаловіч, дацэнт кафедры земляробства Павел Каўрыга, настаўніца гісторыі з Дубраўскай СШ Маладзечанскага раёна (гэта сучасная мясцовасць, дзе нарадзіліся браты Дыбоўскія) Наталля Харук, гісторык, крэйзнаўца Анатоль Валахановіч, загадчыца школьнага музея Бароўскай СШ Тамара Клепікава і іншыя. Па завяршэнні мерапрыемства запрашаныя на навуковыя чытанні вучні Бароўскай СШ выканалі гімн сваёй школы.

Бенядзікт Дыбоўскі

Мемарыяльны камень у гонар Уладзіслава Дыбоўскага пры дарозе Навагрудак-Любча

Мемарыяльны дошка ў в. Дубрава

гэта геаграфічнае таварыства Расіі ўзнагародзіла Дыбоўскага малым залатым медалём, а ўрад Расіі ў 1877 годзе дазволіў яму вярнуцца на радзіму. Яму прапаноўвалі працу

ён быў адным з першых, хто падтрымаў вучэнне Чарльза Дарвіна аб паходжанні відаў.

У гады саветскай улады за выдатныя навуковыя заслугі перад Радзімай у 1927 годзе яго выбралі членам-карэспандэнтам

атрымаў ступень доктара мінералагічных навук. За ўдзел у паўстанні 1863 года Уладзіслаў быў прыгавораны да турэмнага зняволення. Адбыўшы пакаранне, ён зноў вярнуўся да навуковай дзейнасці: займаўся даследаванням выкапнёвых рэшткаў Сібі-

Вікінгі да Чарнігава давядуць

Навукоўцы з Беларусі і Украіны сумесна вывучаюць мінулае

Вольга Бяляўская

Як вядома, старажытны шлях “з вараг у грэкі” ў сярэднія стагоддзі звязваў Скандынавію і славянскія землі з Візантыяй і краінамі Міжземнамор’я. Ён стаў адной з самых важных транспартных камунікацый, якая спрыяла дынамічнаму развіццю ў Еўропе гандлёвых сувязяў. Намеснік дырэктара Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па навукавай рабоце Вячаслаў Даніловіч удакладняе: шлях “з вараг у грэкі” меў таксама важнае ваенна-палітычнае і культурнае значэнне для ўсходнеўрапейскіх краін.

За апошнія гады беларускія вучоныя рэалізавалі шэраг праектаў па вывучэнні ўнікальных археалагічных помнікаў на старажытным гандлёвым шляху. “Супаставіўшы сабраныя намі дадзеныя са звесткамі украин-

Частка даўняй крэпасці на востраве Хорціца

скіх калегаў з Інстытута археалогіі НАН Украіны, мы зможам больш дэтальна даследаваць, якім чынам быў уладкаваны побыт людзей у тых селішчах, праз якія пралягаў старажытны шлях, бліжэй пазнаёміцца з іх культурай”, — сказаў суразмоўца.

Сумесна з украінскімі калегамі беларускія спецыялісты правядуць таксама сумеснае даследаванне старажытнай стаянкі вікінгаў пад Чарнігам. Там плануецца арганізаваць школу маладых археолагаў, дзе беларускія і украінскія студэнты змогуць на практыцы вывучаць мінулае. Сумесныя праекты па-

між навуковымі ўстановамі будучы выконвацца паводле дамовы аб супрацоўніцтве, якая падпісана летась. Дакумент прадугледжвае абмен інфармацыяй аб сучасных метадах правядзення археалагічных даследаванняў, арганізацыю навуковых экспедыцый, супрацоўніцтва ў сферы падрыхтоўкі кадраў.

Даведка “ГР”. Інстытут гісторыі НАН Беларусі праводзіць фундаментальныя навуковыя даследаванні па гісторыі і археалогіі, выконвае ахоўныя археалагічныя раскопкі, а

Знаходкі са старажытнага шляха

таксама арганізоўвае экспертызу важных навуковых праграм і праектаў у культурна-гістарычнай сферы. Ён пастаянна развівае партнёрства з навуковымі інстытутамі замежных дзяржаў, падтрымлівае кантакты з вучонымі суседніх краін, у тым ліку Расіі. Напрыклад, летась паміж Інстытутам гісторыі НАН Беларусі і Інстытутам гісторыі матэрыяльнай культуры РАН падпісана дамова аб супрацоўніцтве. Цяпер беларускія археолагі разглядаюць магчымасці ўзаемадзеяння з адной з польскіх навуковых устаноў у галіне гісторыка-антрапалагічных даследаванняў. Навукоўцы дзвюх краін плануюць выканаць буйны праект па вывучэнні этнічнай ідэнтычнасці розных народаў.

Утульны дом для Карлсана

Героі казкі Астрыд Ліндгрэн пасяліліся ў Цэнтральнай дзіцячай бібліятэцы Мінска

Таццяна Пастушэнка

Пабываць у гасцях у Карлсана, зазірнуць у пакой да Малога, паглядзець тэатралізаванае прадстаўленне ў іх выкананні — усё гэта стала рэчаіснасцю дзякуючы выставе “Карлсан на даху”. Яна адкрылася ў Цэнтральнай гарадской дзіцячай бібліятэцы ў Мінску.

Героі казкі Астрыд Ліндгрэн “прыляцелі” у беларускую сталіцу са стакгольмскага музея дзіцячай культуры “Юнібакен”, дзе яны радавалі дзяцей і дарослых на працягу двух гадоў. Шведскі музей перадаў чарад-

зейную экспазіцыю ў дарунак беларускім дзецям.

“Наша мэта — стварыць інтэрактыўную гульнёвую выставу, у якой дзеці змогуць прыняць непасрэдны ўдзел, адчуць сябе галоўнымі героямі казкі, а таксама бліжэй пазнаёміцца з творчасцю Астрыд Ліндгрэн”, — растлумачыла арганізатар выставы Вольга Тамашова.

Пераезд выставы “Карлсан на даху” праводзіўся пры падтрымцы Шведскага інстытута і пасольства Швецыі ў Беларусі. Цяпер выстава будзе пастаянна размяшчацца ў Цэнтральнай гарадской дзіцячай бібліятэцы.

Навігатар па сталіцы

Марат Гаравы

У выдавецтвы “Вышэйшая школа” выйшаў у свет на рускай і англійскай мовах фотаальбом “Мінск і наваколлі”.

Даведнік, у якім 344 старонкі, дазваляе не толькі пазнаёміцца з адметнымі месцамі сталіцы і цэнтральнага рэгіёна краіны, але і склаці маршрут, выбраць куток для адпачынку, азнаёміцца з сучаснымі спартыўнымі комплексамі, музейнымі цэнтрамі і мемарыяламі, фермерскімі сядзібамі.

Кніга змяшчае інфармацыю пра Мінск, яго культывыя будынкі, а таксама весткі пра музеі, мастацкія галерэі і выставачныя комплексы, тэатры, канцэртныя залы. Матэрыялы, прысвечаныя адметнасцям вобласці, згрупіраваны па напрамках і ступені аддаленасці ад сталіцы.

Кніга знаёміць з гісторыка-культурнай спадчынай шэрагу старажытных населеных пунктаў вобласці, гісторыяй адноўленых храмаў, імёнамі і лёсамі знакамітых ураджэнцаў Беларусі.

Жыццё натхніла на творчасць

Малюнкамі мастака Уладзіміра Сулкоўскага ілюстраваны тры біяграфічныя кнігі для дзяцей. Яны прысвечаны Якубу Коласу, Янку Купалу і Вінцэнту Дуніну-Марцінкевічу.

Мастак раскажаў, што кнігі ў фармаце апаваданняў у малюнках выпускаюцца ў серыі “Славутыя імёны”. З восені мінулага года разам з аўтарам тэкстаў Андрэем Міраславічам выданы тры кнігі агульным тыражом 7 тысяч асобнікаў. “Нягледзячы на даволі высокі кошт, кнігі вельмі хутка былі распрададзеныя, што сведчыць

пра вялікую цікавасць дзяцей і іх бацькоў, а таксама бібліятэк да такіх выданняў. Цяпер працую над чацвёртай кнігай серыі, прысвечанай жыццю і творчасці паэта Максіма Багдановіча”, — сказаў Ул. Сулкоўскі.

Варта адзначыць, што ў краіне ўпершыню выпускаюцца дзіцячыя кнігі з біяграфіямі славутых людзей. “У афармленні малюнкаў да біяграфічных выданняў я выкарыстаў каляровыя алоўкі, хоць раней быў перакананы: такой тэхнікай карыстаюцца толькі дзеці ў дашкольных установах”, — адзначыў Ул. Сулкоўскі.

Разам з тым, падкрэсліў мас-

так, падрыхтоўка кожнага малюнка патрабавала карпатлівай працы, бо біяграфічнае выданне вельмі адрозніваецца па канцэпцыі ад ілюстравання звычайных кніг для дзяцей. “Мастацкія ілюстрацыі нават у дробязях павінны адпавядаць гістарычнай рэчаіснасці і біяграфіі пісьменніка, а яго выява ў малюнку — максімальна адпавядаць знешнасці героя кнігі на пэўным этапе яго жыцця”, — падкрэсліў Ул. Сулкоўскі.

Для стварэння малюнкаў мастак, па яго словах, карыстаўся матэрыяламі, сабранымі падчас вандраванняў па краіне на працягу многіх гадоў.

Месца для вясёлых сустрэч

Летні амфітэатр у Віцебску праз дзесяцігоддзі ізноў ператварыўся ў лёдавы адкрыты каток.

Як і шмат гадоў таму, “у яме” (так віцебскія старажылы завуць месца, дзе знаходзіцца славутая канцэртная пляцоўка) ізноў можна пакатацца на каньках, раскажаў намеснік старшыні Віцебскага гарвыканкама Павел Лосіч. Па яго словах, каля 400 чалавек прыйшлі на пачатку месяца на першае масавае катанне пад адкрытым небам. Для аматараў актыўнага адпачынку працуе пракат канькоў, арганізаваны продаж гарачай гарбаты. Гараджане з задавальненнем успрынялі ідэю аднаўлення работы катка

Марознае надвор’е — тое, што трэба для катання

на старым месцы.

Яшчэ адна адкрытая пляцоўка для фігурыстаў-аматараў створана на Цэнтральным спартыўным комплексе. Там таксама арганізаваны пункт пракату інвентару. З

надыходам маразоў у абласным цэнтры заліта амаль 40 хакейных каробак. Віцебскія арганізатары спартыўнага адпачынку не забылі і аб лыжніках. Для іх створана 11 лыжных трас.